

Perspective didactice în predarea limbii române la Universitatea de Stat din Arizona

Ionuț Geană

Institutul de Lingvistică „Jorgu Iordan – Alexandru Rosetti” al Academiei Române
Facultatea de Litere, Universitatea din București
ionut.geana@litere.unibuc.ro

Pentru a cita acest articol: Geană, I., 2021, „Perspective didactice în predarea limbii române la Universitatea de Stat din Arizona”. *Romanian Studies Today*. IV, p. 43-52.

Abstract. This article has a double purpose: on the one hand, I will present the main aspects related to teaching Romanian (as a heritage language or as a foreign language) at Arizona State University, SUA – principles, methods, perspectives, – and on the other hand, I will propose, based on my experience, a series of measures meant to improve the overall learning process at the preparatory year organized by numerous Romanian universities or at Romanian lectureships from outside Romania, with focus on distance learning, especially given the current pandemic context.

Keywords: Romanian as a heritage language; Romanian as a foreign language; teaching perspectives; distance learning and teaching.

1. Limba română în Statele Unite ale Americii

La nivel academic, limba română se predă ca limbă străină la mai multe centre universitare din Statele Unite ale Americii. În urma unei cercetări proprii pe internet (care nu se vrea nicidecum exhaustivă, mai ales dat fiind specificul

universităților americane, pe care îl voi descrie mai în detaliu în cele ce urmează), am identificat următoarele universități (ultima accesare, septembrie 2020):

- 1) Arizona State University (<https://silc.asu.edu/content/romanian>);
- 2) Ohio State University (<https://slavic.osu.edu/courses/romanian>);
- 3) University of Washington
(<https://slavic.washington.edu/fields/romanian>);
- 4) Columbia University (<https://sps.columbia.edu/courses/professional-academic-development/romanian>);
- 5) Duke University – aici se pare că e singura universitate din SUA care oferă limba română ca specialitate principală, cf.
<http://www.collegecalc.org/majors/romanian-language-and-literature/>
(<https://slaviceurasian.duke.edu/romanian-language>);
- 6) Stanford University – se pare că în primăvara lui 2019 a fost ultima oară când s-a predat româna
(<https://explorecourses.stanford.edu/search?view=catalog&filter-coursestatus-Active=on&page=0&catalog=&academicYear=&q=romanian&collapse=>);
- 7) UCLA (<https://slavic.ucla.edu/languages/romanian/courses/>);
- 8) Indiana University Bloomington – aici are loc și o conferință anuală de studii românești
(<http://celt.indiana.edu/portal/languages/romanian/index.html>);
- 9) Michigan State University – aici româna se predă prin sistemul CourseShare (<http://linglang.msu.edu/additional-programs/less-common-taught-languages/>);
- 10) University of Minnesota – aici româna se predă prin sistemul CourseShare
(<https://cla.umn.edu/language-center/students/courseshare/courseshare-courses>);
- 11) University of Wisconsin-Madison – pe site se menționează că româna nu se predă în fiecare semestru, ci în funcție de studenții care doresc să se înscrie pentru a studia româna
(<https://guide.wisc.edu/graduate/institute-regional-international-studies/russian-east-european-central-asian-studies-graduate-professional-certificate/>).

Țin să menționez în acest punct eforturile statului român de a promova în străinătate limba, cultura și civilizația românească prin lectoratele de limba română organizate de Institutul Limbii Române (din subordinea Ministerului Educației Naționale) în parteneriat cu universitățile străine. În Statele Unite ale Americii sunt două lectorate ILR: unul la Universitatea Columbia din New York – lector Mona Momescu, iar celălalt, la Universitatea de Stat din Arizona (campusul din Tempe) – unde lector a fost subsemnatul în mandatul 2018-2021).

La lista de mai sus, se cuvin câteva observații – le-aș numi – evidente. Astfel, limba româna se predă la un număr relativ mic de universități americane (dacă luăm în considerare sistemul mamut de universități publice și/sau private). Totodată, cel mai adesea româna este grupată la departamentele de limbi slave (situație întâlnită frecvent și în universitățile europene); motivația este, cel mai adesea, una de ordin geografic sau de organizare internă, și nu de ordin genealogic sau tipologic. De exemplu, la Universitatea de Stat din Arizona, Programul de studii românești este în cadrul Departamentului de Germană, Limbi Slave și Română, criteriul care le unește fiind că sunt toate limbi „europene” (explicabil, pentru multe universități americane, subîmpărțirea teritorială a Europei prezintă o relevanță mai mică față de „pulsul” european).

Lista universităților de mai sus, după cum am menționat deja, nu este exhaustivă și, cel mai probabil, româna se predă în mai multe centre universitare. Explicația constă în felul în care este construit învățământ superior american, bazat – în minima mea experiență – pe cooperare și profit. Astfel, universitățile încheie între ele acorduri de diferite feluri, inclusiv de „schimb de cursuri”. Mai precis, dacă la o universitate există un program (solid) pentru o anumită limbă străină, iar altă universitate are studenți care doresc să studieze respectiva limbă, dar nu o au inclusă în oferta educațională, atunci cea de a doua universitate încheie un acord cu prima, astfel că studenții doritori participă la cursurile de limbă străină de la distanță, printr-o platformă educațională bine pusă la punct tehnologic: cursurile se desfășoară normal într-o sală de curs (cel puțin așa se întâmpla până să izbucnească pandemia) în prima universitate, iar studenții din cea de a doua participă de la distanță ca și cum s-ar afla în aceeași sală de curs.

Fără îndoială, o astfel de abordare impune o serie de măsuri, inclusiv o serie de compatibilități la nivelul programelor educaționale, a numărului de credite (transferabile), precum și o serie de aspecte organizatorice de respectat (de exemplu, diferența de fus orar poate juca un rol foarte important).

Și aceste schimburi au favorizat – consider – o trecere mai ușoară la predarea exclusiv on-line după izbucnirea pandemiei (în SUA, începând cu mijlocul lui martie 2020, toate universitățile au trecut la predarea exclusiv on-line; la 20 august 2020, când majoritatea universităților americane au început primul semestru, au fost mai multe forme de reluare: fizic, la distanță și hibrid). Chiar dacă nu toți profesorii îmbrățișează tipul de predare din fața unui ecran, realitățile și nevoile secolului în care trăim vor face, probabil, mult mai frecvent acest tip(ar) de predare. În plus, în situația actuală (când pericolul prezentat de noul coronavirus este departe de a fi trecut, dacă judecăm după numărul tot mai mare de infectări), sunt de nedorit alternative precum reducerea normelor didactice, șomajul tehnic sau chiar pierderea locului de muncă.

2. Limba română la Universitatea de Stat din Arizona¹

Programul de Studii românești de la Universitatea de Stat din Arizona (în engleză, *Arizona State University*, în continuare ASU), Statele Unite ale Americii s-a înființat în 1998 prin eforturile dnei Prof. univ. dr. Ileana Orlich, care din 2010 este totodată și Consul general onorific al României în Arizona. Membrii programului sunt: prof. dr. Ileana Orlich (director), lect. dr. Julieta Paulesc, instructor dr. Oana Alămșan și lectorul invitat, dr. Ionuț Geană (2018-2021). Programul de la ASU este singurul din Statele Unite care oferă limba română ca specialitate B (engl. *minor in Romanian*).

Lectoratul de limba română, înființat în baza unui acord cu Institutul Limbii Române, funcționează la ASU din 2011. Programul de studii românești este parte integrantă a eforturilor locale, statale, naționale și internaționale de întărire a predării și învățării limbii române într-un mediu cultural multietnic și într-o societatea globalizată și globalizantă. Misiunea generală a Programului este să ofere competențe în limba română, una dintre limbile europene care începe să fie din ce în ce mai căutată în mediile internaționale. Desigur, sunt incluse și aspectele de cultură și de civilizație, pe măsura poziției istorice a teritoriilor în care trăiesc românii, cândva la intersecția celor trei mari imperii: Otoman, Țarist și Austro-Ungar.

Principalele teme de studiu sunt: diversitatea lingvistică, stiluri urbane și rurale, geografie, istorie, programe sociale, migrația muncii și diaspora, integrare europeană, platforme politice, bucătărie românească, muzică, artă, literatură, folclor, film etc. De-a lungul timpului, studenții Programului au fost beneficiari ai unor burse prestigioase (cum ar fi Boren sau Fulbright). Un rol important este și efortul Programului de Studii românești de a uni comunitatea românească foarte numeroasă din Arizona (peste 40000 de mii de persoane).

Pe lângă activitățile de predare din cadrul Programului de Studii românești – singurul din Statele Unite ale Americii – lectorul de limba română asigură o re de consultanță studenților, posibililor viitori studenți, membrilor comunității românești, precum și tuturor celor care solicită o întrevvedere pe tema limbii sau a culturii și civilizației române. De asemenea, lectorul participă activ – prin sprijinul dnei Consul general onorific Prof. univ. dr. Ileana Orlich – la întâlnirile cu comunitatea românească (festivaluri la ocazii speciale, religioase și laice, organizate de comunitatea românească prin cele șapte biserici pe care le are în Arizona).

Lectorii ILR de la ASU (cronologic): Carmen Borbely (2011-2012), Horia Poenar (2012-2013), Zoia Manolescu (2013-2017), Ionuț Geană (2018-2021). Lectoratul are legături puternice la universitate – cluburi, dialog academic, legături cu

¹ Secțiunea de față – redactată integral de autorul acestui articol – este inclusă și în Daiana Cuibus, Emilia Ivancu (editoare), *20 de ani de tradiție și internaționalizare*, București, Sitech, 2019.

alte programe, cum ar fi cu departamentele de limbi romanice, slave și germane (ocazional și cu altele), comitete ale facultății – și în comunitate (cu consulatul general onorific, legătura cu comunitățile religioase, diverse festivaluri organizate atât de ASU, cât și de comunitățile afiliate celor 16 biserici românești din zonă).

3. Structura cursurilor de limba română la Universitatea de Stat din Arizona

Programul de studii românești de la ASU propune o serie de cursuri de limba română, cultură și civilizație românească acoperind toată gama de cursanți, de la nivelul de începători până la cel de avansați. În sistemul de la ASU, cursurile oferite de programul de română au codul ROM:

a) ROM 101 *Elementary Romanian*, 5 credite – româna pentru începători: gramatică de bază, exerciții de fixare la clasă, seminare axate pe fluență conversațională;

b) ROM 201 *Intermediate Romanian*, 5 credite – româna pentru intermediari, continuă cursul de ROM 101, cu exerciții de fixare a fundamentelor gramaticale, precum și seminare axate pe îmbunătățirea fluentei conversaționale;

c) ROM 310 *Migration and Identity: Digital Storytelling*, 3 credite – cursul reprezintă o fuziune a conceptelor teoretice de bază precum globalizarea, migrația, transnaționalismul și identitatea cu relatări personale în mediul digital; cursul este structurat în patru secțiuni, unde studenții (i) vor învăța cadrul teoretic de bază în domeniul studiilor de migrație; (ii) vor asculta și vor reflecta asupra poveștilor de migrație și de identitate; (iii) vor învăța despre relatări personale în mediul on-line și (iv) vor produce o relatare autobiografică digitală sau vor realiza un interviu cu un migrant. Studenții se angajează în dialoguri în timpul semestrului atât la cursurile fizice, cât și în spațiul virtual (forumurile de discuții din platforma Canvas). În acest curs de istorie orală, studenții sunt în centrul producției de relatări digitale. La sfârșitul cursului, studenții au ocazia să evalueze relatările colegilor și să se implice critic în relatările de la clasă;

d) ROM 313 *Romanian Composition and Conversation I*, 3 credite – dezvoltă abilitățile de scriere și exprimare corectă în limba română; cursul trebuie să fie urmat de ROM 314;

e) ROM 314 *Romanian Composition and Conversation II*, 3 credite – continuarea cursului 313 (dezvoltă abilitățile de scriere și exprimare corectă în limba română);

f) ROM 411 *Advanced Spoken and Written Romanian I*, 3 credite – îmbunătățirea abilităților de scriere și de exprimare corectă în limba română;

g) ROM 412 *Advanced Spoken and Written Romanian II*, 3 credite – îmbunătățirea abilităților de scriere și de exprimare corectă în limba română;

h) ROM 442 *Dracula and Vampire Lore*, 3 credite – poveștile cu vampiri sunt mai mult decât fenomen locale din Transilvania, conform stereotipului foarte

des și larg răspândit. Legendele despre Dracula sau despre acest Conte pot fi „neadevărate”, dar evenimentele care au avut loc în timpul vieții și domniei voievodului valah Vlad Țepeș nu sunt ficțiune. A domnit în timpul extinderii Imperiului Otoman în Europa, iar lupta sa împotriva turcilor ne-a făcut să avem o percepție modificată a lui Vlad ca vampir. Apărând tot timpul în alte medii, Conte Dracula afectează pe toți într-o oarecare măsură, rămânând totodată ascuns și derutant, învăluit în spații misterioase care evocă îndepărtatele castele din Whitby, Marea Britanie (originea lui Dracula al lui Stoker), de la castelele Bran și Poenari din Transilvania, precum și din Castelele Carpaților ale lui Jules Verne.

i) ROM 494 *Special Topics*, 1-4 credite – acoperă teme și subiecte speciale sau necesare unui membru al corpului profesoral sau necesare studenților pentru completarea cerințelor din contractele de studii;

j) ROM 499 *Individualized Instruction*, 1-3 credite – oferă ocazia de studiu original sau de cercetare pentru specializarea de licență, la nivel individual și mai autonom.

k) ROM 590 *Reading and Conference*, 1-12 credite – studiu independent, în care un student se întâlnește în mod regulat cu un membru al corpului profesoral pentru a discuta temele/sarcinile de lucru. Cursul poate avea teme sau sarcini precum citire intensivă într-un limbaj specializat, scrierea unei sinteze după parcurgerea unei bibliografii de specialitate sau scrierea despre acoperirea unui subiect în bibliografia de specialitate;

l) ROM 598 *Special Topics*, 1-4 credite – cursuri specializate care nu se oferă în mod obișnuit în timpul semestrelor, de exemplu, cursuri noi care nu apar în lista cursurilor disponibile, cursuri predate de profesorii invitați, cursuri condiționate de anumite stări de fapte, cursuri ultraspecializate care răspund cerințele unui singur student.

Studentii care doresc să obțină la absolvire o diplomă cu limba română ca specializare B (engl. *Romanian minor*) trebuie să urmeze o serie de cursuri care totalizează 18 credite (de la nivelul 313 în sus; 101 și 201 nu sunt luate în calcul pentru obținerea specializării Română B). Dintre acestea, minimum 6 credite trebuie să fi fost pe campusul ASU și trebuie promovate cu nota minimum C. Aceste cursuri sunt:

- ROM 313: *Romanian Composition and Conversation* (3 credite)
- ROM 314: *Romanian Composition and Conversation* (3 credite)
- ROM 411: *Advanced Spoken and Written Romanian I* (3 credite)
- ROM 412: *Advanced Spoken and Written Romanian II* (3 credite)
- ROM 442: *Dracula and Vampire Lore* (3 credite)
- ROM 494: *Advanced Romanian Grammar I* sau ROM 494: *Advanced Romanian Grammar II* (3 credite)

Sunt permise înlocuiri de cursuri pentru vorbitorii de patrimoniu (engl. *heritage speakers*) sau pentru vorbitorii avansați de română.

4. Platforma educațională Canvas LMS (*Learning Management System*)

Toate cursurile de la ASU se desfășoară prin intermediul platformei Canvas (anterior, s-a folosit platforma Blackboard). Printre multiplele avantaje, platforma are inclus gratuit accesul la o serie de instrumente digitale indispensabile în procesul de predare-învățare, printre care: produse Google, youtube, VoiceThread, Zoom etc.

Logându-se la platformă cu adresele instituționale (exclusiv cu acestea, fiind adăugați automat odată ce s-au înscris la un anumit curs), studenții au acces la un meniu care îi dirijează pe durata derulării cursului. Aici văd anunțurile generale trimise de profesor, programa analitică (cu conținutul exact al fiecărei prelegeri, pe zile, precum și temele pentru acasă: forumuri de discuții, înregistrarea unui monolog/dialog, teste, materiale audiovideo etc.), notele obținute, resursele puse la dispoziție de profesor, precum și informații de organizare generală privind buna desfășurare și bunele practici adoptate de ASU: accesul persoanelor cu dizabilități (de exemplu, studenții cu deficiențe de vorbire nu trebuie să rezolve temele orale), ora locală (de multe ori, studenții se loghează din alte zone decât ora locală, iar temele trebuie depuse până la o anumită oră) și altele.

Pe lângă acestea, profesorul creează și are acces la:

- sarcinile și temele pentru acasă, distribuția acestora (la sarcinile pe perechi sau pe echipe, de exemplu, deși se poate opta și pentru împărțirea manuală a studenților pentru rezolvarea diferitelor sarcini, cel mai adesea profesorul alege ca perechile sau echipele să fie alcătuite automat de program; acest lucru poate fi un impediment dacă studenții provin din culturi unde contactul nu este permis cu oricine – este foarte important ca profesorul să știe și să fie atent la toate diferențele culturale; discriminarea pe orice criteriu este absolut exclusă);
- lista studenților;
- lista tuturor notelor (unde se vede și progresul fiecărui student);
- calculator automat de note (profesorul poate totuși să modifice punctajul obținut automat);
- o serie de informații ajutătoare (de cele mai multe ori, fiecare curs are un coordonator).

Cum toate aceste informații și funcții erau disponibile în Canvas și înainte de pandemie, trecerea la predarea exclusiv on-line a fost, cel puțin în cazul meu, mai mult o formalitate. Din punctul de vedere al conținuturilor, lucrurile erau și sunt foarte clare. Problemele au început să apară odată cu monotonia adusă de statul ore întregi în fața unui ecran. Mai mult, foarte mulți studenți și profesori au început să aibă probleme psihice (în special, depresie) sau să sufere de oboseală cronică, mai ales cei care au copii în întreținere sau locuiesc cu mai mulți membri ai familiei într-un spațiu insuficient. Din fericire, ASU a propus o serie de măsuri inclusiv în acest sens pentru angajați.

Începând cu primul semestru al anului universitar 2020-2021, ASU a decis că întoarcerea pe campus se poate face în siguranță. Nu de aceeași părere au fost o serie de studenți și profesori, însă universitatea a reușit să găsească o soluție hibridă, astfel că studenții care doreau să se întoarcă în clase o puteau face, iar cei care nu doreau aveau să participe la cursuri de la distanță. Pentru aceasta, universitatea a rețehnologizat (impecabil, așa spune) o serie întregă de săli de curs.

Din (ne)fericire, toți profesorii programului de studii românești predau de la distanță. Dintre studenții mei, unul singur participă la cursuri din campus, dar nu a vrut să fie într-o sală cu tehnologie, preferând să se logheze de la laboratorul de limbi străine (e drept că ne-ar fi fost mai util și lui, și mie să se afle într-o clasă pregătită tehnic, dar nu dorește să fie văzut la cameră, iar eu nu pot să-l oblig).

Dintre avantajele predării prin platforma Canvas, menționez:

- formatarea conținuturilor cursului (text, tabele, linkuri externe, imagini);
- integrarea de material (audio)video;
- caracteristici superioare (acestea se pot folosi numai dacă profesorul are cunoștințe mai avansate de IT): anumite anunțuri care să se deschidă automat (tip *pop-up*), diferite feluri de organizare grafică (deși cea standard este foarte prietenoasă) etc.;
- sincronizarea sarcinilor cu calendarele instituționale;
- posibilitatea rezolvării temelor individual, în perechi sau pe echipe;
- integrarea automată a *Turnitin* (pentru depistarea plagiatului): nu e obligatoriu, dar profesorii sunt încurajați să nu debifeze această opțiune; studenții, în funcție de ce alege profesorul, pot vedea rezultatele filtrării prin *Turnitin* fie după ce depun tema, fie după ce este corectată de profesor;
- funcționează optim pe sistemele de operare Linux, Windows și Macintosh, dar se poate instala aplicația pe telefon și/sau pe tabletă prin Apple Store sau Google Play;
- analitice (nu discut aici moralitatea înregistrării unor astfel de date): se poate urmări cât timp a petrecut fiecare student pentru a rezolva diverse sarcini (personal, de exemplu, mi-a fost util când un student a cerut explicații suplimentare după ce a stat 5 minute logat, deși numai unul dintre materialele video avea 6:50, deci a fost clar că nu parcursese materia, dar voia „un rezumat”);
- asistență permanentă din partea ASU pentru orice problemă prin telefon, e-mail sau chat intern; suplimentar, există asistență permanentă asigurată și de deținătorul Canvas LMS (de altfel, platforma are un site dedicat <https://community.canvaslms.com/>, unde profesori, elevi și studenți pun și răspund la întrebări).

Dintre dezavantajele utilizării platformei Canvas, menționez:

- contactul uman este mult diminuat, iar „intrarea în rol” este dusă uneori – în opinia mea – la extrem; chiar și în rândul studenților mai timizi, folosirea platformei este cu dublu tăiș: pe de o parte, se simt mai în largul lor să participe la forumurile de discuții (nefiind presați de timp sau de tonul celorlalți), pe de altă parte, se închid și mai mult în ei înșiși;
- profesorul intervine destul de târziu (după ce toți studenții au terminat tema, ca să nu le influențeze – pozitiv sau negativ – răspunsurile), ceea ce poate face ca uneori discuțiile să devieze într-o zonă care nu ține de specificul cursului;
- feedbackul apare mult mai târziu față de momentul în care studenții dau răspunsurile, ceea ce îi scade, uneori, din utilitate (studenții îl citesc de multe ori superficial);
- funcția Zoom integrată pare mai mult să încurce (funcționează mult mai bine dacă e folosită separat);
- gradul diferit de familiaritate cu platforma atât a studenților, cât și a profesorilor (în ciuda tuturor materialelor ajutoare puse la dispoziție de ASU sau de dezvoltatorul programului);
- notificările primite nu sunt întotdeauna transparente;
- oarecare probleme de securitate semnalate în on-line, dar combătute sau negate de dezvoltator.

De menționat că această împărțire în avantaje și dezavantaje este pur subiectivă și că părerile pot fi foarte diferite (ba chiar și conflictuale în unele privințe – mă refer aici mai ales la frica de *Big Brother*, o temă recurentă chiar și în discuțiile dintre studenți). Universitățile americane au totuși o tradiție foarte îndelungată (începută încă din anii '70) de integrare a computerului (în diversele sale forme de evoluție) în procesul educațional, iar admiterea la facultate se face după ce studentul își dă acordul pentru acceptarea folosirii acestor platforme.

Personal, mi-a fost foarte greu la început să mă adaptez și eram chiar frustrat când mi se spunea din toate părțile că platforma are rolul de a mă ajuta și a-mi ușura munca de predare (mi-a luat aproximativ un semestru să-mi dau seama ca, într-adevăr, e mult de muncă până organizezi cursul pe platformă, dar apoi lucrurile vin de la sine). Totodată, m-a făcut și să pun sub semnul întrebării deschiderea mea față de instrumentele moderne din educație, pe care cred totuși – cu toată tăria – că va trebui să le îmbrățișăm cu toții.

5. Concluzii

Schimbările provocate de pandemie, pe de o parte, dar și de progresul tehnologic în sine presupune o serie de adaptări. Apar schimbări pe mai multe planuri în ceea ce privește:

- modul de învățare;
- modul de interacționare (în defavoarea interacțiunii fizice);
- rolul informațiilor (care se pot, practic, procura de oriunde);
- „practica” la clasă / exersarea unor scenarii didactice.

Totodată, sunt implicații majore pentru viitorul educației și a felului în care este înțeles procesul educațional. Se dezvoltă noi domenii de cercetare (deși exista și până acum învățarea la distanță, avea alte cauze și implicații sociale).

Ca formatori ai tinerei generații, avem obligația să ne pregătim studenții pentru societatea așa cum e ea (într-o permanentă devenire), nu pentru un mod ideal în care am fost noi înșine educați (și să conștientizăm și să acceptăm, dincolo de nivelul declarativ, diferența de/dintre generații).

Surse

Cuibus, Daiana, Emilia Ivancu (editoare), *20 de ani de tradiție și internaționalizare*, București, Sitech, 2019.

<https://celt.indiana.edu/portal/languages/romanian/index.html>

<http://linglang.msu.edu/additional-programs/less-common-taught-languages/>

<http://www.collegecalc.org/majors/romanian-language-and-literature/>

<https://slaviceurasian.duke.edu/romanian-language>

<https://cla.umn.edu/language-center/students/courseshare/courseshare-courses>

<https://community.canvaslms.com/>

<https://explorecourses.stanford.edu/search?view=catalog&filter-coursestatus-Active=on&page=0&catalog=&academicYear=&q=romanian&collapse=>

<https://guide.wisc.edu/graduate/institute-regional-international-studies/russian-east-european-central-asian-studies-graduate-professional-certificate/>

<https://silc.asu.edu/content/romanian>

<https://slavic.osu.edu/courses/romanian>

<https://slavic.ucla.edu/languages/romanian/courses/>

<https://slavic.washington.edu/fields/romanian>

<https://sps.columbia.edu/courses/professional-academic-development/romanian>

<https://www.instructure.com/canvas>

www.asu.edu

Evaluarea în era digitală la *Anul pregătitor*. Platforma Exam.net, un instrument util în evaluarea de la cursurile de română ca limbă străină

Andreea-Victoria Grigore

Universitatea din București

victoria.grigore@unibuc.ro

Pentru a cita acest articol: Grigore, A.-V., 2021, „Evaluarea în era digitală la *Anul pregătitor*. Platforma Exam.net, un instrument util în evaluarea de la cursurile de română ca limbă străină”. *Romanian Studies Today*. V, p. 53-68.

Abstract. The aim of this paper is to describe the process of evaluation which occurs in a digital environment using Exam.net, an examination platform developed by a group of Swedish teachers. The mechanism behind Exam.net was analysed during the numerous evaluation activities which took place in May and June 2020, as a part of the second semester examination at the Preparatory Year of Romanian (a full-time academic programme organised by the University of Bucharest). Based on the cloud-computing system, Exam.net is an easy-to-use and secure evaluation tool, with several technical and didactic advantages, which are explained in the present paper. The platform was created in accordance with the requirements set out by the National Agency for Education in Sweden regarding data handling and anonymisation. Nevertheless, the main advantage of Exam.net consists in the two different levels of security: the *low-security mode* and the *high-security mode*, the latter being associated with *Safe Exam Browser* (SEB), a type of software which prevents unauthorized resources being used during an exam. As a result, both layers of security considerably reduce the risk of examination fraud. In addition to this, Exam.net is highly reliable, given its infrastructure that automatically handles a large number of concurrent users.

Keywords: Romanian for foreign students; on-line evaluation; Exam.net; examination platform; advantages.

Introducere

Lucrarea de față își propune să descrie procesul de evaluare care are loc prin intermediul platformei Exam.net, o platformă cu ajutorul căreia se realizează inclusiv testările naționale din Suedia. În cuprinsul descrierii, se va face referire la avantajele de care dispune un cadru didactic care folosește „la distanță” platforma de examinare precizată¹.

Punctul de pornire al lucrării îl reprezintă testările cu statut de *simulare* și evaluarea semestrială desfășurate în mediul *on-line* în mai–iunie 2020 la câteva dintre cursurile de română ca limbă străină. Organizate de Centrul de studii românești al Universității din București, cursurile avute în vedere sunt disciplinele obligatorii de limba română generală (așa-numitele cursuri practice), dar și opționalul de limbaj specializat politico-juridic, destinat grupei de *Științe sociale* de la *Anul pregătitor de limba română* (vezi *Plan de învățământ AP*).

Înainte de a începe discuția în sine, este necesară o observație despre structura lucrării. După prezenta secțiune introductivă, cea de-a doua secțiune, intitulată *Predarea și învățarea on-line a limbii române ca limbă străină (RLS)*, trece în revistă studii recente care s-au ocupat de aspecte ale procesului de predare–învățare a RLS, derulat în mediul virtual. A treia secțiune (*Observații despre platforma Exam.net*) prezintă considerații preliminare referitoare la platforma de examinare, în timp ce a patra secțiune (*Avantaje în evaluarea competențelor de RLS prin platforma Exam.net*) are un caracter preponderent descriptiv, comentând avantajele tehnice și didactice ale unui profesor care folosește platforma de examinare. Secțiunea finală, denumită, sugestiv, *În loc de concluzii...*, adună observațiile desprinse din comentariul efectuat.

2. Predarea și învățarea *on-line* a limbii române ca limbă străină (RLS)

Originile predării și învățării limbilor străine, la modul general, trebuie căutate în ceea ce literatura de specialitate denumește *computer-assisted learning* – CALL, de care se leagă apariția primelor materiale multimedia (Sacaliș 2018: 298). În timp, învățarea a trecut de la materiale pe suport tradițional (manuale, cărți, dicționare) la materiale electronice, incluzându-le aici atât pe cele aflate pe suporturi de stocare (casete, CD-ROM, DVD), cât și pe cele accesibile pe Internet (Varga 2014a: 294). Totodată, materialele didactice din mediul *on-line* au devenit interactive și au început să se dezvolte platforme virtuale multimedia complexe, ale căror conținuturi puteau fi partajate prin rețele sociale (*ibid.*: 293). S-a ajuns la utilizarea tehnologiei de tip *cloud-computing*, concretizată prin lucrul într-un mediu participativ și interactiv, care prezintă numeroase beneficii, precum comunicarea în timp real, clasificarea colectivă a datelor, accesul la date de

¹ Le mulțumim doamnelor profesoare Ludmila Braniște (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași) și Natașa Delia Maier (Școala „Ioanid”, București), datorită cărora am aflat de existența platformei Exam.net.

oriunde și de pe aproape orice dispozitiv electronic, evaluarea continuă, actualizarea și revizia datelor procesate (*ibid.*: 295).

Diversitatea materialelor didactice disponibile pe Internet impune, așadar, distincția între cele cu specific *static* și cele cu specific *dinamic* (Sacaliș 2018: 298–299). *Materialele statice* nu au un demers educațional personalizat, întrucât cursul se poate parcurge numai individual și feedbackul este general, în timp ce competențele vizate sunt limitate la receptarea textului scris sau oral și la însușirea unor cunoștințe lingvistice (gramatică și vocabular). În schimb, *materialele dinamice* au în vedere toate competențele în învățarea unei limbi străine, oferind, astfel, posibilitatea conceperii unui demers educațional personalizat. Programul virtual devine un spațiu de comunicare între participanți (profesor–cursant sau cursant–cursant), iar feedbackul este adaptat pentru fiecare cursant în parte (*ibid.*).

Referitor la domeniul RLS, s-a stabilit că începutul anilor 2000 este marcat de o creștere rapidă a numărului de materiale *on-line*, prin proiecte diverse, realizate fie la nivel european (cum este *Europe Ensemble*, realizat în 2004), fie național (de pildă, proiectul *Autodidact* – vezi *Surse*). Alte cursuri și teste pentru autoevaluare, ca *Vorbiți românește!*, *Easy Romanian* sau *LearnRo*, au avut în vedere numai limba română, pe când resurse ca *Linguasnet* și *Duolingo* au extins procesul didactic asupra mai multor limbi (Sacaliș 2018: 298).

În prezent, predarea și învățarea *on-line* a RLS și, mai ales, studiile pe marginea modalității efective de lucru reprezintă încă un domeniu „de nișă”. În acest sens, se cuvin amintite, pe de o parte, contribuțiile Cristinei Varga (2014a, 2014b, 2016a, 2016b), rezultate ale unor conferințe internaționale dedicate platformei multimedia și multilingve *Clipflair* (*id.* (coord.): 2014, 2016; vezi și Bogdan 2014). O inițiativă a Comisiei Europene, *Clipflair (Foreign Language Learning through Interactive Captioning and Revoicing of Clips)* este o platformă cu acces liber (vezi *clipflair.net*), creată în cadrul unui proiect Comenius între anii 2011 și 2014 (Varga 2014a: 296). Dedicată predării și învățării a 18 limbi străine prin subtitrarea de videoclipuri, *Clipflair* cuprinde 24 de activități didactice rezervate RLS, mai precis, nivelurilor A1–B2 (*id.* 2018: 337).

Pe de altă parte, se pot enumera descrieri ale unor resurse *on-line* de învățare a RLS, precum *Cursul de limba română al Ligii de Utilitate Publică*, un proiect finanțat de Guvernul României, prin Departamentul pentru Românii de Pretutindeni (vezi Sacaliș 2018). Din perspectiva varietății materialelor didactice, cea mai actualizată resursă este platforma de *e-learning* a Departamentului de limbă, literatură și civilizație românească al Facultății de Litere de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca (vezi *E-learning UBB*). În pofida numeroaselor avantaje, resursa se încadrează în profilul general al platformelor de predare–învățare „la distanță”, lipsindu-i, deci, aspectul interactiv (Varga 2018: 340).

Din nefericire, partea de evaluare a competențelor lingvistice în mediul virtual a beneficiat de mai puține cercetări. Un loc aparte îl ocupă o contribuție care vizează componenta de evaluare a textelor de RLS, redactate cu ajutorul

platformei *Storybird* (Ursa 2017). Demnă de precizat este și secțiunea de feedback și evaluare care încheie o activitate didactică de pe *Clipflair* (Varga 2014a: 302). Grupul creat de un profesor în rețeaua socială a platformei îi permite acestuia schimbul de idei cu un cursant asupra unei teme sau a unui proiect și trimiterea unui feedback, inclusiv, a unei versiuni corectate a unui fișier primit. Astfel, etapa de evaluare din activitatea cadrelor didactice devine simțitor mai facilă (*ibid.*).

În cele ce urmează, se vor enunța unele considerații generale despre modalitatea de accesare și câteva date statistice privind folosirea platformei Exam.net în activitatea de evaluare digitală. Sursa tuturor detaliilor o reprezintă atât informații regăsite pe site-ul exam.net (în secțiunile *How it works* și *Remote examinations, pricing and more info*), cât și o serie de scurte videoclipuri încărcate pe canalul de YouTube al platformei (vezi *Exam.net canal YT*).

3. Observații despre platforma Exam.net

Exam.net poate fi accesată prin site-ul exam.net și reprezintă o inițiativă laudabilă a unui grup de cadre didactice din Suedia, care își împart timpul între activitatea didactică propriu-zisă și continua dezvoltare a platformei. Deloc surprinzător, cei mai mulți dintre acești profesori suedezi au ca domenii de specializare matematica și informatica. Pregătirea didactică a creatorilor își lasă amprenta asupra modului în care a fost gândită platforma, anume, de la profesori pentru profesori. De la bun început, echipa de profesori suedezi și-a propus ca Exam.net să fie stabilă și ușor de utilizat, fără a fi necesare în prealabil ședințe complexe de instruire. Din acest punct de vedere, platforma de examinare constituie o alternativă viabilă și mult mai potrivită evaluării „la distanță” decât soluții digitale utilizate acum pe scară largă, ca *Google Forms* sau *Microsoft Forms*, a căror destinație inițială nu este, totuși, evaluarea înțeleasă din perspectivă didactică.

Bazată pe tehnologia de tip *cloud-computing*, platforma Exam.net a fost realizată în acord cu prevederile Agenției Naționale pentru Educație din Suedia și, ca urmare, este utilizată inclusiv în examinările naționale. Potrivit statisticilor înregistrate pe exam.net, în medie, într-o zi obișnuită, 1000 de unități de învățământ din Suedia folosesc platforma pentru a organiza circa 10000 de testări.

Cu toate acestea, platforma a fost concepută inițial pentru a fi folosită într-o sală de clasă, cu supraveghere fizică asigurată de cel puțin un cadru didactic. În acest fel, ea s-a dorit a fi similară unei evaluări tradiționale (efectuate „pe hârtie”, cu ajutorul unor instrumente de scris), însă transpuse în mediul digital. Rolul acestei transpuneri a fost acela de a preveni fraudarea de orice tip a evaluării.

Grație numeroaselor sale avantaje (vezi *infra* secțiunea 4.), platforma s-a dovedit deosebit de utilă pentru examinarea „la distanță”, derulată în contextul pandemiei de Covid-19, care a impus restricții drastice, precum instaurarea stării de urgență în majoritatea statelor europene și trecerea în mediul *on-line* a

activităților didactice. În septembrie 2020, o anchetă Exam.net a relevat că, de la declararea pandemiei, platforma a fost utilizată zilnic pentru a examina aproximativ 100000 de elevi și studenți din întreaga lume, fapt care evidențiază, printre altele, stabilitatea de care se bucură acest instrument digital de examinare.

La atingerea acestor valori numerice ridicate a contribuit și faptul că, pe durata anului 2020, platforma a fost disponibilă gratuit tuturor cadrelor didactice de pe mapamond, însă fără a avea vreo legătură cu izbucnirea pandemiei. De fapt, creatorii suedezi au permis accesul liber la Exam.net ca parte a unui proiect derulat la nivel mondial, cu scopul de a verifica stabilitatea platformei, după ce adoptaseră o strategie similară în Suedia în 2019².

În continuare, se va face o trecere în revistă a avantajelor, care, pe de o parte, au determinat utilizarea intensă a platformei de examinare în 2020. Pe de altă parte, aceleași avantaje îndreptățesc considerarea platformei drept un instrument de evaluare „la distanță”, care este modern, eficient și, mai ales, sigur, fiindcă reduce riscul de fraudare a examinării.

4. Avantaje în evaluarea competențelor de RLS prin platforma Exam.net

Înainte de a prezenta avantajele tehnice și pe cele didactice specifice platformei Exam.net, se cuvine precizat că cele mai multe dintre ele au fost identificate nu atât din consultarea site-ului exam.net și/sau din vizionarea videoclipurilor de pe contul de YouTube asociat (vezi *Exam.net canal YT*), cât din lucrul intens pe platformă începând cu luna mai 2020. Încă de atunci, s-a urmărit familiarizarea noastră și a studenților cu modul de funcționare a platformei.

Am hotărât ca Exam.net să fie utilizată în cadrul cursurilor de limba română organizate la *Anul pregătitor pentru studenți străini* al Universității din București, la care predăm discipline de curs practic (pentru o grupă de studenți), dar și un opțional de limbaj specializat politico-juridic (pentru grupa de *Științe sociale*). Un prim argument care a stat la baza alegerii noastre a fost reprezentat de numărul relativ mic de cursanți din fiecare grupă (15, respectiv, 11 studenți), care a permis o mai bună gestionare a întregului proces de examinare. Un al doilea argument s-a datorat unor rațiuni extralingvistice, provocate de declararea pandemiei de Covid-19 în luna martie 2020. În condițiile incertitudinii care a dominat întreaga lume și întrucât toată activitatea didactică din Universitatea din București a trecut în mediul virtual, mulți studenți străini au decis să se întoarcă în țările de origine,

² Din ianuarie 2021, Exam.net este disponibilă numai contra cost, o licență de utilizare fiind acordată doar instituțional (*i.e.*, pe unitate de învățământ). În ciuda acestui fapt, în momentul de față (aprilie 2021), orice cadru didactic poate beneficia de acces liber pe o perioadă limitată (*free trial*), în care își poate face un cont pe platformă și o poate folosi pe baza unei adrese instituționale de e-mail.

participând de acolo la cursurile *Anului pregătitor*. În consecință, la nivelul celor două grupe precizate, s-a încercat găsirea din timp a unei soluții potrivite pentru realizarea unei evaluări corecte, care să se apropie, pe cât posibil, de cea tradițională, care s-ar fi petrecut într-o sală de curs.

Familiarizarea noastră și a studenților cu caracteristicile platformei s-a făcut treptat, prin testări cu statut de *simulare*, ținute pe parcursul lunii mai 2020. Simulările au conținut, îndeosebi, aplicații recapitulative, asemănătoare itemilor care aveau să se regăsească în structura examenelor semestriale din luna iunie a aceluiași an. S-au avut în vedere nu doar identificarea și verificarea parametrilor de funcționare a platformei de examinare, ci și recapitularea sistematică a unui bagaj informațional (lingvistic în cazul grupeii de curs practic, terminologic și conceptual în cazul grupeii de limbaj specializat) predat în timpul semestrului.

4.1. Avantaje tehnice

Platforma Exam.net este compatibilă cu diferite sisteme de navigare (Chrome, Edge, Firefox, Safari) și de operare (Windows OS, MacOS, iOS), în situația în care se decide ca un examen să se rezolve în condiții ridicate de securitate (*high-security mode*). În prezent, platforma poate fi folosită și de pe sistemul de operare Android, însă numai în condiții scăzute de securitate (*low-security mode*), care, însă, nu implică absența vreunui filtru de securitate, fapt care va fi detaliat mai jos (vezi *infra*). Prin urmare, Exam.net are meritul de a putea fi accesată cu ușurință de pe orice dispozitiv (calculator, laptop, tabletă sau *smartphone*).

Totodată, platforma de examinare este compatibilă cu diverse aplicații de videoconferință. *Google Meet* și *Microsoft Teams* sunt cele recomandate de către creatorii Exam.net, însă folosirea simultană cu *Cisco Webex Meetings* (platforma de videoconferință cu care s-a lucrat exclusiv la cele două grupe de la *Anul pregătitor*) a demonstrat că nu există nici în acest caz restricții tehnice.

Demn de remarcat este faptul că platforma Exam.net este disponibilă atât în suedeză, cât și în alte opt limbi străine (engleză, franceză, germană, italiană, neerlandeză, poloneză, portugheză și spaniolă). Acest lucru și-a dovedit utilitatea la cele două grupe de la *Anul pregătitor*, în care cei mai mulți dintre cursanți erau buni cunoscători ai englezei ori ai francezei. Chiar dacă nivelul de competență în română avut de studenți era, în general, B1 (*nivelul prag*), totuși, aceștia nu erau pe deplin familiarizați cu anumiți termeni tehnici sau din informatică, iar existența versiunilor în limbi străine i-a ajutat, într-o primă fază, să înțeleagă mecanismul de funcționare a platformei Exam.net.

Ușurința cu care a fost concepută platforma de examinare se regăsește, pe de o parte, în modalitate de înregistrare a unui cadru didactic. Singurele lucruri care îi sunt necesare sunt un cont instituțional de e-mail (care indică apartenența la o unitate de învățământ) și o parolă pe care o poate stabili după bunul plac. Odată îndeplinite aceste cerințe, se creează automat un cont pe Exam.net, pe care

profesorul îl poate accesa ori de câte ori dorește (vezi Fig. 1). De precizat este faptul că numai cadrul didactic trebuie să se înregistreze pe platformă prin procedura descrisă anterior, nu și studentul. Acesta accesează internetul și, apoi, platforma și poate rezolva digital un examen cu ajutorul unui cod unic, generat automat în momentul în care un profesor programează o testare.

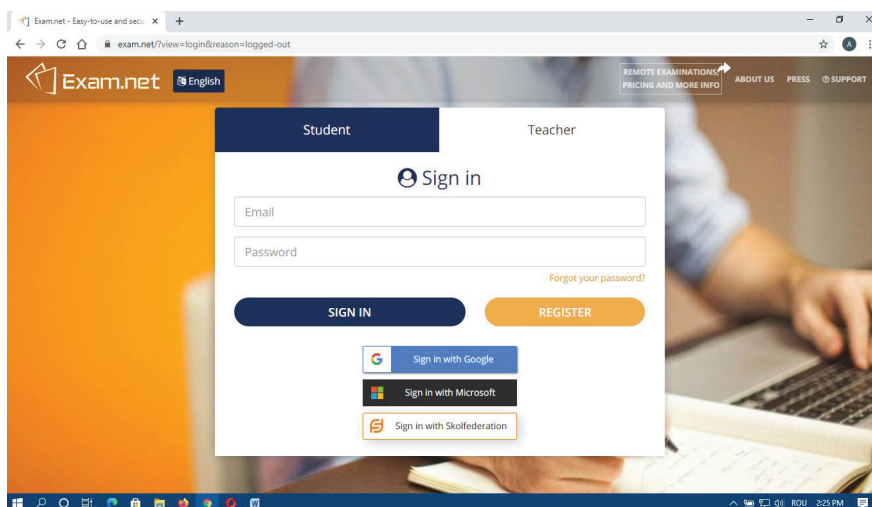

Fig. 1 – Accesul în contul profesorului

Pe de altă parte, caracterul facil de utilizare a platformei se regăsește în programarea unei testări, care se poate face urmând câțiva pași simpli. De îndată ce a intrat în contul său, profesorul trebuie să acceseze secțiunea *New Exam*, în care trebuie să completeze câteva câmpuri prestabilite cu detalii ca: denumirea examenului, modul în care studenții vor accesa subiectele (prin indicarea codului unic și a unor informații personale – numele de familie, prenumele, adresa de e-mail, grupa, numărul și seria unui act de identitate etc.)³, maniera în care vor fi furnizate subiectele (Fig. 2) și condițiile de securitate în care se va derula testarea.

Pentru stabilirea condițiilor de securitate, profesorul trebuie să selecteze dacă testarea va avea loc în *high-security mode*, în *low-security mode* sau în absența unui filtru de securitate. Cele două filtre de securitate au niște simboluri specifice: un scut albastru închis pentru *high-security mode* și un scut colorat pe jumătate în albastru închis pentru *low-security mode*. Când cadrul didactic a ales filtrul dorit, poate salva testarea programată, care va apărea imediat în lista de examene (*Exam List*), alături de codul propriu (*Exam key*) (Fig. 3).

³ Când sunt introduse de un student în momentul „intrării” în examen, aceste informații personale vor fi transferate automat pe „foaia de examen” virtuală în care se vor rezolva itemii de evaluare.

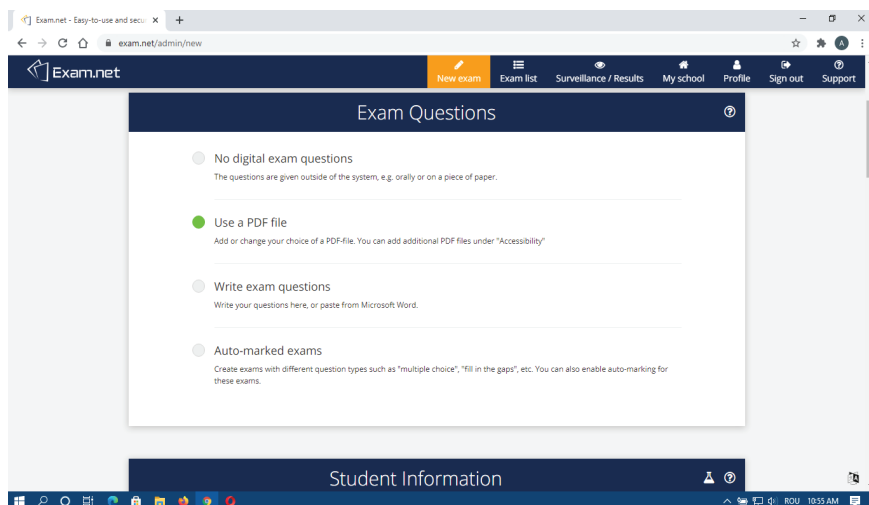
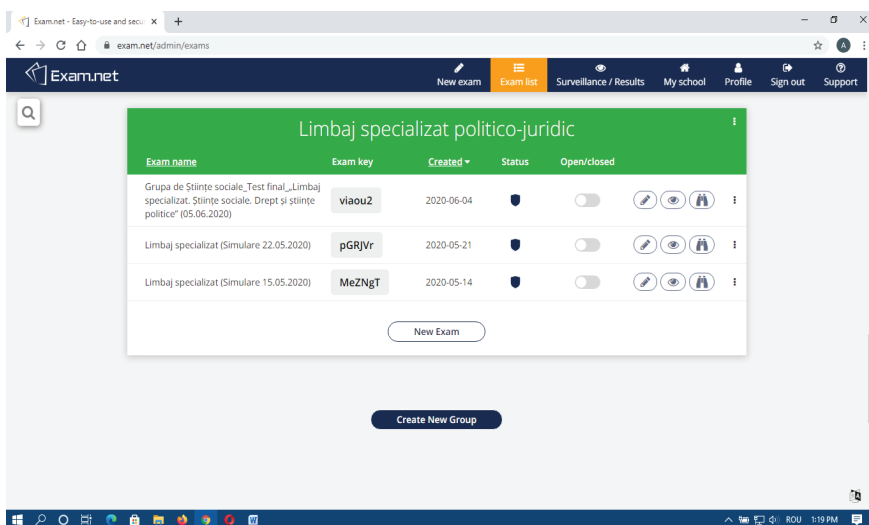

Fig. 2 – Contul profesorului. Programarea unui examen

Fig. 3 – Contul profesorului. Testări deja programate în *high-security mode*

Un avantaj deosebit de important pentru examinările de la *Anul pregătitor* îl constituie posibilitatea de a realiza prin Exam.net atât evaluări care vizează receptarea și producerea textului scris, cât și unele care vizează receptarea discursului oral. Acest lucru se întâmplă datorită faptului că platforma permite încărcarea unor fișiere audio în momentul programării unui examen, cu condiția ca fișierele respective să fie în format .mp3. Dacă înregistrările sunt într-un alt format, platforma dispune de un soft prin care pot fi transformate în .mp3. Pe

durata susținerii unui examen, cursanții pot accesa fișierele audio și pot regla volumul doar prin niște butoane prezente pe platformă.

Cu toate acestea, avantajul tehnic major al platformei Exam.net este că are integrat un soft similar unui sistem de navigare, denumit *Safe Exam Browser* (SEB). După cum îi spune și numele, acest soft permite rezolvarea digitală a unui examen în condiții sporite de securitate (în *high-security mode*). Descărcarea softului se face cu ușurință, direct de pe site-ul exam.net, iar instalarea sa nu durează mai mult de câteva minute. Instalarea este completă imediat ce studentul accesează propriu-zis subiectul de examinare încărcat de către profesor.

Odată ce este descărcat și instalat pe un dispozitiv oarecare, SEB blochează ecranul aceluși dispozitiv pe platforma de examinare, mai precis, pe subiectele de examen. De fapt, meritul deosebit al softului SEB constă în această blocare a ecranului, studentul examinat nemaiputând accesa niciun fișier (.doc, .pdf, .jpg etc.) de pe dispozitivul său și nici vreo pagină de internet pentru a căuta informații. Dacă studentul vrea să consulte o anumită sursă electronică, el trebuie să iasă din examen, iar profesorul care îl supraveghează prin Exam.net va fi notificat în timp real de platformă că a părăsit testarea.

Blocarea ecranului prin *high-security mode* este de așa natură încât studentul examinat nu poate nici măcar să modifice setările aplicației de videoconferință, de pildă, să-și închidă camera de luat vederi sau microfonul. Acest lucru se petrece pentru simplul motiv că studentul nu le mai vede pe ecranul dispozitivului, lăsându-i impresia că se află izolat din cauza softului SEB. În acest timp, aplicația de videoconferință continuă să funcționeze la parametri normali pentru profesorul supraveghetor, care are posibilitatea de a-și monitoriza studentul, având contact audiovideo. Explicația pentru această situație întru câtva paradoxală este că profesorul nu are, în mod evident, statut de persoană examinată și, ca atare, nu se află în limitele impuse de *high-security mode*, nefiindu-i necesară nici măcar descărcarea softului SEB.

În eventualitatea în care, din motive obiective, nu pot fi puse în aplicare condițiile de securitate ridicată (de exemplu, la dispozitivele care au instalat sistemul de operare Android), cadrul didactic poate hotărî susținerea examenului în condiții scăzute de securitate (*low-security mode*). Concret, nu se utilizează softul SEB, ci exclusiv sistemul de navigare preferat de către student (Chrome, Firefox etc.). Ecranul nu mai poate fi blocat pe subiectul de examen și, teoretic, studentul poate accesa orice sursă suplimentară stocată în dispozitiv. Totuși, de îndată ce alege să deschidă o sursă externă platformei Exam.net, studentul este scos din examen și, simultan, profesorul este anunțat de acest lucru. Studentul poate reveni în examen numai după ce îi scrie profesorului o explicație prin sistemul platformei și, dacă primește acceptul să reentre în examen, trebuie să aștepte un interval de timp, care poate fi de maximum 90 de secunde (opțiune care poate fi setată la programarea prealabilă a examenului).

Chiar dacă examenul are loc în mediul *on-line* și se poate admite că nu toți studenții au competențe digitale, părăsirea repetată a platformei (prin deschiderea și/sau accesarea unor surse suplimentare) îi dă cadrului didactic certitudinea unor încercări de fraudare a evaluării. Concomitent, așteptarea îndelungată pentru a reintra în examen devine o modalitate prin care studentul examinat poate fi îndemnat să trateze evaluarea cu responsabilitate și seriozitate⁴.

4.2. Avantaje didactice

Avantajele tehnice prezentate în subsecțiunea anterioară sunt dublate de o serie de beneficii de natură didactică. Unele dintre acestea au ca scop aceeași limitare a riscului de fraudare, cum se întâmplă cu amestecarea itemilor de evaluare. Astfel, prin selectarea opțiunii *Auto-marked exams* la programarea examenului pe platformă (vezi *supra* Fig. 2), studenții pot primi itemii de evaluare în ordine aleatorie (prin facilitatea *Randomise*). Cu alte cuvinte, ceea ce trebuie să rezolve un student la itemul 1 nu coincide cu ceea ce i se solicită altui student la același item. De asemenea, se poate bifa opțiunea ca studentului să i se arate punctajul obținut după ce a rezolvat un item.

În categoria avantajelor didactice poate fi inclusă și posibilitatea ca studenții să utilizeze resurse suplimentare cu acordul profesorului (de pildă, fișiere audio încărcate din dispozitivul acestuia din urmă). Demn de menționat este că unele resurse sunt deja integrate platformei (dicționare, simboluri matematice, figuri geometrice, calculator etc.). Permisele privind utilizarea resurselor poate fi setată numai la programarea examenului, nu și în timpul său.

Referitor la susținerea propriu-zisă a examinării, este necesar să se precizeze că, după ce accesează platforma și introduc codul unic de acces (*Exam key*), studenții nu intră direct în examen, ci sunt direcționați către o „sală de așteptare” virtuală (*lobby*), fiind întâmpinați de un mesaj potrivit căruia trebuie să aștepte ca examenul să fie „deschis” de către profesor (vezi și Fig. 3). Prin această facilitate a platformei, li se acordă tuturor studenților șansa de a începe examenul în același timp. Ulterior, când toți cei examinați au ajuns în „sala de așteptare”, profesorul „închide” examenul (prin opțiunea *Close exam*), pentru a nu-i da voie unui student întârziat să mai poată accesa platforma.

Tot la începutul examenului, profesorul poate stabili un timp efectiv de lucru, grație unui cronometru integrat. Pe durata examenului, cronometrul se află în permanență în aria vizuală a studentului, în colțul din stânga jos al ecranului (Fig. 4). Lângă cronometru se află, sub forma unei iconițe, nivelul bateriei dispozitivului. În colțul din stânga sus se regăsesc patru opțiuni tehnice: *Show exam*, *Scan solution* (presupune scanarea răspunsurilor cu un *smartphone* și poate

⁴ Se cuvine amintit că, în ianuarie 2021, în Exam.net a fost integrat și softul antiplagiat dezvoltat de TurnItIn, ca o nouă modalitate de a împiedica fraudarea unei examinări.

fi utilizată doar dacă studentul întâmpină dificultăți cu conexiunea la internet a dispozitivului de pe care a rezolvat itemii), *Teacher chat* (prin care profesorul îi poate trimite studentului scurte mesaje) și *Submit exam* (care este folosită când studentul a finalizat rezolvarea subiectului și o trimite profesorului). Tot în partea superioară a ecranului se află niște opțiuni pentru o mai bună vizualizare a subiectului de examen (Fig. 4).

Cum este firesc, în timpul susținerii examenului, cea mai mare parte a ecranului este ocupată de documentul cu subiectul, dar și de „foaia de examen” virtuală, pe care cel examinat poate nota răspunsurile. Deasupra „foii de examen” sunt niște butoane asemănătoare celor din interfața Microsoft Word, care sunt de ajutor pentru redactarea propriu-zisă a răspunsurilor. Prin aceste facilități de redactare, se evită situațiile în care scrisul cursantului este mai puțin citeț. Important de precizat este că documentul cu itemii de evaluare nu se descarcă din platformă în dispozitivul studentului examinat. El va rămâne în spațiul *cloud* al platformei. Așadar, unica situație în care studentul vede documentul este pe durata examinării, reducând posibilitatea transmiterii subiectelor unei persoane terțe⁵.

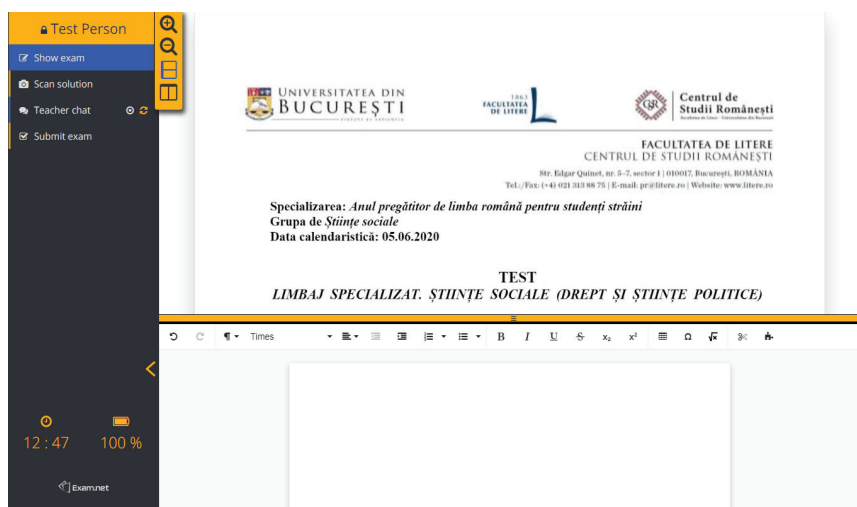

Fig. 4 – Interfața platformei pentru un student fictiv cu numele Test Person

Un avantaj deosebit din perspectivă didactică este supravegherea în timp real a cursanților, prin accesul nemijlocit la ceea ce scrie fiecare (Fig. 5). Prin accesarea secțiunii *Surveillance/Results*, profesorul poate selecta un anumit student și poate vedea modul în care rezolvă un item de evaluare. De asemenea,

⁵ După examinarea curentă, documentul cu subiectul poate fi transferat de către profesor într-un alt fișier al contului său de pe Exam.net (în secțiunea *Exam List*) și poate fi reutilizat cu ocazia unui examen viitor.

cadrul didactic are posibilitatea de a consulta un istoric al desfășurării examinării. Fiecare student beneficiază de un istoric corespunzător, care include numărul de cuvinte scrise la un moment dat. Completat de supravegherea audiovideo (furnizată de aplicația de videoconferință) și de aplicarea filtrelor de securitate, accesul nemijlocit la răspunsurile studentului reprezintă modalitatea prin care cadrul didactic are certitudinea că examenul are loc în condiții apropiate de cele tradiționale și că riscul de fraudare este puternic diminuat⁶.

Secțiunea *Surveillance/Results* nu se dovedește a fi utilă numai prin accesul în timp real la răspunsurile studenților, ci și prin faptul că, datorită ei, cadrul didactic poate da un caracter anonim rezolvărilor. Activarea caracterului anonim este posibilă fie în cursul examinării, fie la finalizarea ei, pentru a asigura o obiectivitate maximă la corectarea și notarea „foilor de examen”. Anularea acestei acțiuni se poate face oricând, din secțiunea *Surveillance/Results*, prin utilizarea butonului *Reveal students' identities*.

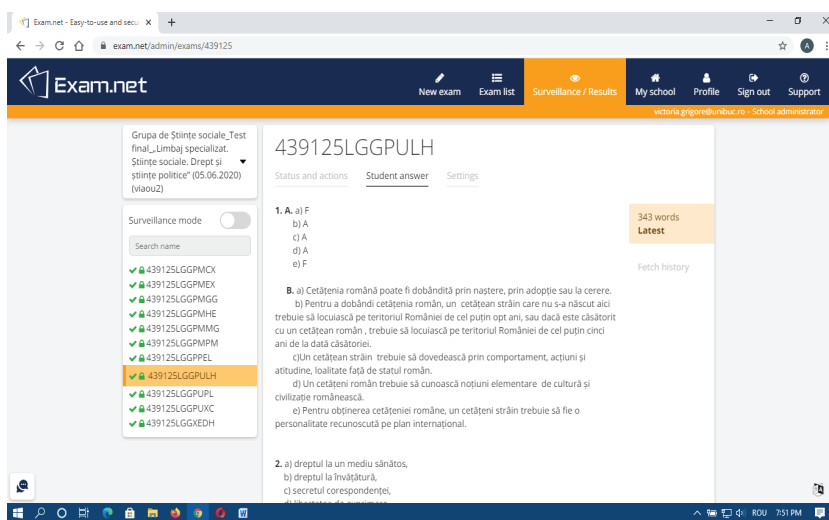

Fig. 5 – Accesul profesorului la răspunsurile studentului examinat

Cu ajutorul aceleiași secțiuni *Surveillance/Results*, profesorul îi poate obliga pe studenți să-și trimită rezolvările la expirarea timpului de lucru alocat. În cazul în care un student încă nu și-a trimis „foaia de examen” completată (prin

⁶ După cum s-a arătat, platforma deține și un *chat* propriu (anume, *Teacher chat* – vezi Fig. 4), care constituie un alt mijloc de a supraveghea activitatea studenților în timpul examenului. Utilizarea lui presupune și activarea unui sunet, ca semn al trimiterii de mesaje. Respectivul sunet este auzit de toți cei conectați la Exam.net, fiind amplificat de aplicația de videoconferință. De aceea, la testările semestriale derulate în iunie 2020 la *Anul pregătitor*, nu s-a folosit funcția *Teacher chat*, chiar dacă aceasta a fost permanent funcțională.

Submit exam), platforma pune la dispoziția profesorului o facilitate denumită *Force submission for students*, prin care rezolvările dispar, la propriu, de pe ecranul dispozitivului, iar studentul este scos din examen și, după caz, din *Safe Exam Browser* (vezi Fig. 6). Din acest moment, ecranul nu mai este blocat și studentul poate accesa orice sursă electronică stocată în memoria dispozitivului său. Totodată, prin activarea facilității *Force submission for students*, rezolvarea redactată de student pe „foaia” virtuală ajunge la profesor.

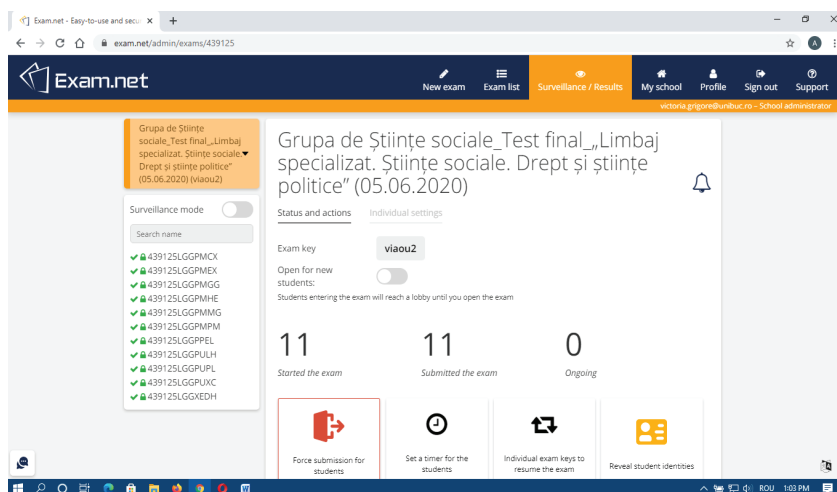

Fig. 6 – Interfața platformei pentru profesorul examinator

În etapa ulterioară examinării, secțiunea *Surveillance/Results* îi oferă cadrului didactic o serie de variante în privința corectării rapide a itemilor de evaluare. Astfel, dacă aceștia sunt din categoria itemilor obiectivi și/sau semiobiectivi (de alegere multiplă, de asociere, de completare etc.), pot fi corecțai automat de către Exam.net. Condiția este ca, anterior, la programarea examenului pe platformă să se fi selectat opțiunea *Auto-marked exams* (vezi *supra* Fig. 2) și să se fi scris itemii de evaluare în niște câmpuri prestabilite.

De asemenea, există soluții pentru acei profesori care decid să nu apeleze la facilitățile platformei pentru a corecta „foile de examen” (de pildă, în situația în care testarea a constat, cu precădere, în itemi subiectivi). Pe de o parte, din secțiunea *Surveillance/Results*, rezolvările pot fi descărcate (ca PDF și/sau ca document Word) în dispozitivul profesorului și/sau într-un sistem de stocare virtual (*drive*) asociat contului instituțional. Pe de altă parte, din aceeași secțiune, rezolvările studenților pot fi scoase direct la imprimantă și, în consecință, pot fi corectate pe suport tradițional.

Alte două facilități de care dispune platforma Exam.net prin secțiunea *Surveillance/Results* au în vedere arhivarea rezolvărilor într-un folder separat în *cloud* și trimiterea rezolvărilor către studenți, în forma lor inițială, fără corectările

profesorului. Cea de-a doua acțiune poate avea loc numai în cazul în care, la accesarea examenului (etapa premergătoare susținerii propriu-zise a testării), studentii au completat câmpul predefinit al adresei de e-mail (vezi *supra* subsecțiunea 4.1.).

5. În loc de concluzii...

Prezenta lucrare s-a bazat pe descrierea unui proces de evaluare derulat exclusiv în mediul digital, prin platforma suedeză Exam.net, creată de un grup de profesori. În cadrul lucrării, ne-am propus evidențierea și comentarea principalelor avantaje (deopotrivă, tehnice și didactice), care ne determină să considerăm platforma de examinare drept un instrument modern, sigur și eficient în evaluarea „la distanță”.

Mecanismul de funcționare a platformei a fost analizat pornind de la testările succesive, la care au participat două grupe de studenți străini de la *Anul pregătitor de limba română* (Universitatea din București). Începute în luna mai 2020, respectivele testări au reprezentat simulări repetate, care au culminat cu examinarea semestrială derulată în sesiunea iunie 2020.

Referitor la utilizarea platformei de examinare, o primă observație are la bază feedbackul primit din partea cursanților. Atât pentru cei din grupa de curs practic, cât și pentru cei din grupa de limbaj specializat, Exam.net a constituit o resursă *on-line*, pe care au putut s-o acceseze rapid, datorită modului în care a fost concepută de creatorii suedezi. Nici instalarea prealabilă a softului *Safe Exam Browser* (SEB) nu le-a pus probleme, deși cei mai mulți dintre studenți au recunoscut că aveau competențe digitale de nivel începător sau mediu. Toți au fost de acord că au putut lucra ușor și eficient pe platformă, grație „foii de examen” virtuale pentru rezolvări și a meniului de opțiuni asemănătoare celui din Microsoft Word. În plus, au apreciat cronometrul integrat, care i-a ajutat să-și organizeze mult mai bine timpul de lucru avut la dispoziție.

În ce ne privește, suntem de părere că multiplele avantaje ale platformei Exam.net justifică folosirea sa ca un excelent instrument digital de evaluare. Mulțumită programului SEB, coroborat filtrelor de securitate asociate, Exam.net reprezintă o platformă de examinare care reduce în mod considerabil riscul de fraudare. În aceeași ordine de idei, platforma de examinare este o resursă bine organizată și ușor de administrat de către orice cadru didactic, atât în etapa preliminară a programării unui examen, cât și în supravegherea, corectarea și notarea sa.

Surse

Autodidact = Proiectul *Autodidact* pentru limba română, cuprinzând materiale scrise și audio realizate în cadrul Grantului CNCSIS nr. 20/1365 – „Didactica limbilor moderne și a limbii române ca limbă străină în învățământul universitar. Strategii de

- alinieră la politica lingvistică europeană” (2006–2008), derulat la Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca (director de proiect: L. Pop), site accesat ultima oară în data de 10.09.2020 (<http://autodidact.granturi.ubbcluj.ro/index.html>).
- E-learning UBB* = Platformă de *e-learning*, cuprinzând materiale audiovideo și scrise realizate în cadrul proiectelor RLNM și EVRO (2010–2015), derulate la Departamentul de limbă, cultură și civilizație românească de la Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca (coordonator științific: E. Platon; manager: A. Mihăilă), site accesat ultima oară în data de 10.09.2020 (<http://video.elearning.ubbcluj.ro>).
- Exam.net canal YT* = Canalul de YouTube al platformei Exam.net, cuprinzând 14 instructaje audiovideo (în limbile engleză și spaniolă), canal modificat în data de 08.04.2020 și accesat ultima oară în data 10.09.2020 (<https://www.youtube.com/channel/UCiOT7xA0dBepQ4z6YtnyLhw>).
- Plan de învățământ AP = Planul de învățământ al Anului pregătitor de limba română pentru studenți străini* (variantă electronică), Facultatea de Litere, Universitatea din București, document încărcat în data de 01.10.2019, site accesat ultima oară în data de 23.03.2020 (https://litere.ro/doc/planuri_de_invatamant_2019/licenta/Plan_de_invatamant_AP_2019-2020.pdf).

Referințe

- Bogdan, A.-E., 2014, „Measuring usability applied to language learning and translation in *Clipflair* project”, în C. Varga (coord.), *New Trends in Language Didactics/Noi direcții în didactica limbilor (NTLD 2014)*. Conferința internațională *Clipflair 2014*. Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană: 305–321.
- Platon, E., L.-I. VasIU, A. Arieșan (ed.), 2018, *Discurs polifonic în româna ca limbă străină (RLS)*. Actele Conferinței internaționale *Discurs polifonic în româna ca limbă străină (RLS)*, ediția I (Cluj-Napoca, 20–21 octombrie 2017). Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință.
- Sacaliș, A.-L., 2018, „Metode moderne de învățare a limbii române ca limbă străină – cursuri *on-line*”, în E. Platon, L.-I. VasIU, A. Arieșan (ed.), *Discurs polifonic în româna ca limbă străină (RLS)*. Actele Conferinței internaționale *Discurs polifonic în româna ca limbă străină (RLS)*, ediția I (Cluj-Napoca, 20–21 octombrie 2017). Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință: 297–304.
- Ursa, A., 2017, „Evaluarea producțiilor scrise digitale în RLS. Studiu de caz: platforma *Storybird*”, prezentare susținută în secțiunea *Comunicare orală și scrisă*, în cadrul conferinței internaționale *Discurs polifonic în româna ca limbă străină (RLS)* (ediția I, Cluj-Napoca, 20–21 octombrie 2017), manifestare științifică organizată de Departamentul de limbă, cultură și civilizație românească, Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, în parteneriat cu Institutul Limbii Române ca Limbă Europeană.
- Varga, C., 2014a, „Proiectul *Clipflair*. Prima platformă virtuală pentru predarea limbii române ca limbă străină”, în C. Varga (coord.), *New Trends in Language Didactics/Noi direcții în didactica limbilor (NTLD 2014)*. Conferința internațională *Clipflair 2014*. Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană: 291–304.

-
- Varga, C., 2014b, „Limba română ca limbă străină. Platformă virtuală multimedia cu acces liber”, în E. Platon, A. Arieșan (ed.), *Actele Conferinței aniversare 40 de ani de limba română ca limbă străină la UBB 1974–2014, organizată de către Departamentul de limbă, cultură și civilizație românească și de Institutul Limbii Române ca Limbă Europeană de la Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, 3–4 octombrie 2014*. Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință: 81–95.
- Varga, C., 2016a, „Activitățile *Clipflair*. Creare, implementare și utilizare *on-line*”, în C. Varga (coord.), *Multimodal Approaches in Language Learning/Perspective multimodale în predarea limbilor străine. Volum *Clipflair* 2015*. Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană: 39–55.
- Varga, C., 2016b, „Aprender catalán a través de la plataforma *Clipflair*. Actitud y conocimiento de los estudiantes de la Universidad Babeș-Bolyai”, în C. Varga (coord.), *Multimodal Approaches in Language Learning/Perspective multimodale în predarea limbilor străine. Volum *Clipflair* 2015*. Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană: 119–134.
- Varga, C., 2018, „Traducerea audiovizuală. Avantaje în formarea competențelor lingvistice în RLS”, în E. Platon, L.-I. VasIU, A. Arieșan (ed.), *Discurs polifonic în româna ca limbă străină (RLS). Actele Conferinței internaționale *Discurs polifonic în româna ca limbă străină (RLS)*, ediția I (Cluj-Napoca, 20–21 octombrie 2017)*. Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință: 336–342.
- Varga, C. (coord.), 2014, *New Trends in Language Didactics/Noi direcții în didactica limbilor (NTLD 2014). Conferința internațională *Clipflair* 2014*. Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană.
- Varga, C. (coord.), 2016, *Multimodal Approaches in Language Learning/Perspective multimodale în predarea limbilor străine. Volum *Clipflair* 2015*. Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană.